

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA**

KLASA: 470-06/17-140/1
URBROJ:513-08-02-2-2/027-149

Zagreb, 28. studenog 2017.

Primljeno:	8.12.17
Ur. broj:	134/17

**HRVATSKA UDRUGA ZA
ZAŠTITU POTROŠAČA**

**Ozaljska 93/II
10000 ZAGREB**

n/p gđin. Tomislav Lončar

**Predmet: Pravna utemeljenost prikupljanja i obrade osobnih podataka od strane banaka
- odgovor, dostavlja se**

Poštovani gospodine Lončar,

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača dopisom pod brojem 134/17 postavila je upit Ministarstvu financija vezan uz obvezu dostave podataka koje traže banke od svojih klijenata, a temeljem odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma („Narodne novine“, broj 87/08 i 25/12), mogućnosti isplate putem poštanskih uplatnica, mogućnost isplate autorskih i drugih honorara na tekući račun te ograničenje raspolaganja novcem potrošača.

Polazeći od Zakona o porezu na dohodak u dijelu koji se odnosi na mogućnost isplate putem poštanskih uplatnica mogućnost isplate autorskih i drugih honorara na tekući račun i dijela pitanja koji se odnosi na ograničenje raspolaganja novcem potrošača, očitujemo se u nastavku:

1. Općenito o pitanju isplata na račun

Zakonom o porezu na dohodak („Narodne novine“, broj 115/16) uređeno je pitanje utvrđivanja i plaćanja poreza na dohodak.

Člankom 86. stavkom 1. Zakona o porezu na dohodak, propisano je da tijela državne uprave i sudbene vlasti i druga državna tijela, tijela i službe jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, zavodi, neprofitne organizacije, poduzetnici – pravne i fizičke osobe, obavljaju isplate primitaka koji se smatraju dohotkom obveznicima poreza na dohodak te isplate primitaka koji se ne smatraju dohotkom, odnosno na koje se ne plaća porez na dohodak fizičkim osobama na žiroračun kod banke, a iznimno i na ostale račune sukladno posebnim propisima te u gotovom novcu na propisani način.

Člankom 86. stavkom 2. Zakona o porezu na dohodak propisana je ovlast ministru financija da provedbenim propisima propiše isplate koje se obveznicima poreza na dohodak mogu izvršiti na ostale račune sukladno posebnim propisima te u gotovom novcu. Isto je učinjeno u članku 92. Pravilnika o porezu na dohodak („Narodne novine“, broj 10/17), u kojem je, stavkom 2. toga članka propisano da se:

1. primitke po osnovi nesamostalnog rada iz članka 21. Zakona
2. primitke od kapitala iz članka 64. Zakona
3. primitke od osiguranja iz članka 72. Zakona
4. primitke koji se u skladu s člankom 8. Zakona ne smatraju dohotkom, osim primitaka po osnovi darovanja za zdravstvene potrebe iz stavka 1. točke 4. toga članka
5. primitke na koje se u skladu s člankom 9. Zakona ne plaća porez na dohodak
6. naknade za rad u svezi s izborom čije je održavanje propisano posebnim zakonom, ako se isplaćuju do 1.600,00 kuna po održanom izboru
7. primitke od otuđenja posebnih vrsta imovine iz članka 59. Zakona, ako posebnim propisom nije drugačije uređeno mogu isplatiti i na njihov tekući račun kod banke.

Prema navedenom, vidljivo je da je Zakonom o porezu na dohodak, za svrhe oporezivanja porezom na dohodak, propisana obveza svih isplata na žiroračun kod banke, a da je mogućnost isplate na tekući račun omogućena samo za primitke kojima je izvor nesamostalni rad, imovina, neoporezivi primici i kao iznimka (zbog predvidljive povremenosti takvoga rada) naknade za rad u svezi s izborom.

2. Razlozi isplate dohodaka koji imaju izvor u samostalnom radu na žiro račun

Svi dohodci od samostalnog rada obvezno se isplaćuju na žiro račun radi nadzora poslovanja, omogućavanju ovrhe od strane vjerovnika poreznog obveznika i praćenja trendova u poslovanju.

Što se tiče drugog dohotka (honorar, autorska naknada i slično) u svojoj biti on jest primitak od samostalnog rada i može postati poslovni primitak od obavljanja samostalne djelatnosti (ako se utvrdi da se ne radi o privremenim odnosno povremenim poslovima već da se radi o trajnom obavljanju poduzetničke djelatnosti).

Također većina primitaka po osnovi drugog dohotka (za razliku od primitaka od nesamostalnog rada – plaće i mirovine) smatraju se oporezivim isporukama u smislu odredbi Zakona o PDV-u („Narodne novine“, broj 73/13., 148/13., 143/14., 115/16.; Rješenje USRH 99/13 i 153/13), te je porezni obveznik (primatelj honorara) obavezan se upisati u registar obveznika PDV-a ako iznos oporezivih isporuka u prethodnoj kalendarskoj bude viši od propisanog iznosa za upis u registar obveznika PDV-a (300.000,00 kuna od 1.1.2018.). Osim navedenoga, porezni obveznik može se na vlastiti zahtjev upisati u registar obveznika PDV-a.

3. Razlozi obveznosti isplate oporezivih primitaka na račun

Odredba o obvezi isplate oporezivih primitaka na račun, instrument je porezne i socijalne politike, sredstvo osiguranja prava vjerovnika, kao i instrument radi ispunjavanja međunarodnih obveza Republike Hrvatske o razmijeni podataka o isplaćenim primicima i to naročito:

- obvezom isplate plaće na račun nedvosmisleno se može utvrditi da li je plaća stvarno isplaćena radniku ili ju je poslodavac samo na propisanim izvješćima prikazao kao isplaćenu
- obvezom isplate plaće na račun nedvosmisleno se može utvrditi osnovica za utvrđivanje javnih davanja vezana uz plaću - plaća nije samo iznos za isplatu već je plaća i sva javna davanja koji se obračunavaju iz plaće i prema kojima radnik ostvaruje određena prava (prava iz socijalnih osiguranja i pravo na uplatu poreza na dohodak koji predstavlja osobnu kategoriju svakog poreznog obveznika)
- odredbama Pravilnika o porezu na dohodak i Pravilnika o doprinosima, između ostaloga, propisani su obvezni elementi za upis u polje »poziv na broj platitelja« na nalogu za plaćanje za isplatu plaće, kako bi se mogao pratiti novčani tijek isplate plaće, a sve zbog zaštite ustavnog prava radnika na isplatu plaće

- obveznom isplate na račun štite se prava vjerovnika u ovršnim postupcima
- od 2017. godine Republika Hrvatska obvezno razmjenjuje informacije, automatskim putem, o financijskim računima temeljem Direktive Vijeća 2014/107/EU
- Republika Hrvatska ima na snazi i u primijeni trenutno 61 ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja s drugim državama. Jedan od standardnih članaka tih ugovora propisuje razmjenu obavijesti između država ugovornica, ovisno o svakom pojedinačnom ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, opseg razmjene može uključivati i razmjenu obavijesti kada tražene obavijesti drži banka, druga financijska institucija, zaklada, imenovani zastupnik ili osoba koja djeluje kao posrednik.

4. Pravna utemeljenost prikupljanja i obrade osobnih podataka od strane banaka

Polazeći od Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u djelu koji se odnosi na pravnu utemeljenost prikupljanja i obrade osobnih podataka od strane banaka, očitujemo se u nastavku:

Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“, broj 87/08. i 25/12, dalje u tekstu: Zakon) su, između ostaloga, propisane mjere i radnje u bankarskom i nebankarskom financijskom poslovanju te u novčarskom i drugom poslovanju koje se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma te obveznici provedbe mjera i radnji koji su dužni postupati prema Zakonu (banke i drugi; u daljnjem tekstu: obveznici).

Jedna od obveza propisana Zakonom je provođenje dubinske analize stranke. Sukladno odredbi članka 8. stavka 1. Zakona, dubinska analiza stranke obuhvaća sljedeće mjere: utvrđivanje identiteta stranke i provjera njezina identiteta na osnovi dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnog, pouzdanog i neovisnog izvora, utvrđivanje i provjera identiteta stvarnog vlasnika stranke, prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije te drugih podataka u skladu s navedenim Zakonom te stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni.

Način na koji će provoditi određene mjere dubinske analize (pa tako i sadržaj upitnika za klijente te način anketiranja klijenata), obveznik banka određuju svojim internim aktima. Međutim, ovom prilikom smatramo potrebnim istaknuti da su obvezni odnosno minimalni podaci koje je obveznik banka dužna prikupiti propisani člankom 16. Zakona. Tako se kod uspostave poslovnog odnosa s fizičkim osobama, obvezno prikupljaju sljedeći podaci:

- a. ime, prezime, prebivalište, datum rođenja, mjesto rođenja, identifikacijski broj te naziv, broj i naziv izdavatelja identifikacijske isprave
- b. podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa uključivo s informacijom o djelatnosti stranke
- c. datum i vrijeme uspostavljanja poslovnog odnosa
- d. te u određenim slučajevima i podaci o izvoru sredstava.

Banka je dužna svoje klijente upoznati s pravnom osnovom na temelju koje prikuplja određene podatke, a za podatke i informacije koji nisu propisani kao obvezni, potrebno je zatražiti suglasnost klijenta da bi se isti i dostavili. Pri tome smatramo potrebnim naglasiti da se podaci, koji se prikupljaju u određenu svrhu, u ovom slučaju je to procjena rizika, odnosno dubinska analiza klijenta temeljem Zakona, smiju koristiti isključivo za potrebe predmetnog Zakona i ni u jednu drugu svrhu.

Ažuriranje podataka o postojećim klijentima, banka je dužna urediti internim aktima te osigurati da su opseg, odnosno učestalost njegovog provođenja prilagođeni riziku od pranja novca i financiranja terorizma. Banke koje ne mogu provesti mjeru ažuriranja prikupljenih podataka o stranci s kojom imaju uspostavljen poslovni odnos, trebale bi, u skladu s vlastitom analizom rizika iz članka 7. stavka 2. Zakona, ponovno procijeniti rizik poslovnog odnosa sa strankom te poduzeti mjere koje smatraju

potrebna kako bi umanjili rizike koji za njih proizlaze iz uspostavljenog poslovnog odnosa, a sve dok se ne provede mjera ažuriranja podataka.

Pri tome želimo istaknuti kako je, odredbama članka 13. Zakona, propisano da banka ne smije uspostaviti poslovni odnos ili izvršiti transakciju, odnosno da mora prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos, ako ne može provesti određene mjere dubinske analize, odnosno, ukoliko ne može prikupiti podatke propisane Zakonom.

Imajući u vidu sve prethodno navedeno, možemo zaključiti kako banke imaju zakonsko pravo od svojih klijenata tražiti podatke propisane Zakonom, koji se mogu prikupiti i putem posebno pripremljenog upitnika u dijelu koji je za određenu stranku i njezino poslovanje primjeren. Međutim, isto tako želimo ponoviti da se podaci koje banka prikuplja u svrhu zaštite financijskog sustava RH, a koji nisu propisani Zakonom, smiju prikupljati isključivo na temelju privole klijenta.

Nadalje, pitanje nadzornih aktivnosti u svezi zaštite osobnih podataka u nadležnosti je Agencije za zaštitu osobnih podataka (u daljnjem tekstu: Agencija). Sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka („Narodne novine“, broj 106/2012 -pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: ZZOP) osobni podaci smiju se prikupljati i dalje obrađivati na pošten i zakonit način, što znači da za obradu osobnih podataka mora postojati valjan pravni temelj i zakonita svrha (članci 6. i 7. Zakona).

Slijedom svega navedenoga, sve banke dužne su prije prikupljanja i daljnje obrade osobnih podataka na odgovarajući način transparentno informirati svoje stranke (primjerice putem pisanih obrazaca upitnika, letaka, mrežnih stranica) sa svim detaljima koje nalaže naprijed navedeni članak 9. ZZOP-a, kako bi se osobni podaci obrađivali na zakonit način.

S poštovanjem,

MINISTAR FINANCIJA

dr.sc. Zdravko Marić

